

Datum
2016-11-02
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2016-914

Yttrande

Till
Justitiedepartementet

Remiss från Justitiedepartementet - Ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling m.m. (SOU 2016:42)

Ju2016/04647/LS

Sammanfattning

Malmö stad har fått möjlighet att yttra sig över delbetänkandet - Ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling m.m. (SOU 2016:42) och instämmer i stort med förslagen. I vissa fall anses dock att föreliggande förslag bör gå längre för att uppnå önskat resultat och förordar att regeringen närmare borde utreda möjligheterna till att införa en form av strikt ansvar när det gäller sexualbrott mot barn då detta är att föredra utifrån ett barnrättsperspektiv.

För att förslagen ska få genomslag i realiteten bör dessa åtföljas av personella resurser samt utbildningsinsatser.

Yttrande

Den översyn och förstärkning av det straffrättsliga skyddet mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling m.m., som framkommer i Justitiedepartementets delbetänkande är välkommen. I betänkandet redovisas hur nuvarande lagstiftning används varvid det framkommer att det saknas en förståelse för brottens allvar och kunskap om de negativa effekter som drabbar både enskilda och samhället. De förstärkningar av rättsskyddet i förhållande till köp av sexuell tjänst som infördes 2011 har inte fått det genomslag som förväntades. Det är därför positivt att ett förtydligande som avspeglar brottets allvar införs med den föreslagna gradindelningen.

I detta sammanhang önskas särskilt framhålla att man uppmärksammar den utsatthet som personer med kognitiv funktionsnedsättning har.

Delbetänkandet innehåller ett ställningstagande till om undantag från dubbel straffbarhet bör införas för köp av sexuell tjänst. Utredningen har kommit fram till att det skulle innebära stora svårigheter då sexköp inte är kriminaliserat internationellt. Sexköp av underårig är redan undantaget och därmed köp av sexuell handling av barn, människohandel och äkten-

skapstvång. Malmö stad vill dock framföra att regering och riksdag nog bör följa utvecklingen och att frågan åter ska aktualiseras utifrån internationella förändringar.

De åtgärder som föreslås för brottet köp av sexuell handling av barn, är mycket välkomna och visar på allvaret i brottet. Malmö stad instämmer i bedömningen om att en skärpning av lagen kan påverka allmänhetens syn på övergrepp mot barn och därmed kan lagändringens opinionsbildande ansats bli preventiv. Vuxna i prostitution har oftast erfarenhet av sexuellt utnyttjande som barn. Detta innebär att åtgärder för att begränsa sexuellt utnyttjande av barn får en preventiv effekt även på prostitutionen i stort.

Malmö stad instämmer i stort i vad regeringen anfört avseende förtydligandet av 6 kap. 13 § BrB om hur oaktsamhet i förhållande till ett brottsoffers ålder bör bedömas.

I delbetänkandet har justitiedepartementet framfört att det finns behov av en skärpning av oaktsamhetskravet för gärningsmän beträffande brottsoffers ålder vid sexualbrott mot barn. Ändringen innebär ett förtydligande av tillämpningsområdet men även en skärpning av kravet på oaktsamhet för att en gärningsman ska kunna undvika straffansvar. Däremot har man inte föreslagit ett strikt ansvar liknande den i Nederländerna där en person alltså kan fällas till ansvar även om barnet t.ex. har ljugit om sin ålder, och gärningsmannen inte haft skäl att ifrågasätta uppgiften, men barnet de facto varit under en viss ålder.

Då de tidigare bestämmelserna tillämpats restriktivt och varit otydliga så att bedömningarna mellan olika domstolar haft stora skillnader, instämmer Malmö stad i att det behövs ett tydliggörande. Det krävs dock en högre nivå av tydlighet än den som föreslås. Internet är i dag ett vanligt sätt för gärningsmän att kontakta barn och i många fall anpassar gärningsmännen sig till barnets ålder för att locka dem till olika sexuella handlingar. Det är därför inte rimligt att förövare kan undvika ansvar genom att hävda att de inte insett barnets ålder. Med anledning av detta ska den vuxnes ansvar tydliggöras så att den blir användbar vid bedömning och kan efterlevas. Ett strikt ansvar, eventuellt snarlikt det som finns i Nederländerna, är utifrån ett barnrättsperspektiv att föredra.

Barn har inte erfarenhet och styrka nog att hävda sig eller sätta gränser mot vuxna. Detta innebär att barnet alltid bör betraktas som att vara i beroendeställning i alla relationer till vuxna.

En tydlighet avseende gränsen mellan barns och vuxnas ansvar ger ett normativt stöd till samhället och bidrar till att avlasta barns ansvar för sexuella handlingar som utförs av vuxna. Det är väl känt att barn som utsätts för sexuella övergrepp och utnyttjande har en ökad risk för att få olika psykosociala problem samt fysisk och psykisk ohälsa som vuxna. Att förstärka det rättsliga skyddet för barn kan få en påverkan på prostitution och annan grov kriminalitet då många som befinner sig i prostitution har en tidig erfarenhet av sexuellt utnyttjande under barndomen.

Malmö stad vill i sammanhanget framföra vikten av att arbeta tvärsektorielt för att skydda barn. Regeringen presenterade i juni 2016 en handlingsplan 2016 – 2018 till skydd för barn

mot människohandel, exploatering och sexuella tjänster som tar upp förutsättningar för att förebygga brott, skydda och stödja barn samt effektivt lagföra gärningsmän. I genomförandet av lagändringen behöver insatserna i denna plan beaktas.

Grundläggande för efterföljandet av förslagen är den allmänna opinionen som påverkas av en tydligare utformning och därmed möjlighet till förutsägbarhet. I förlängningen kan detta få en normativ effekt som förstärker förbudet mot köp av sexuella tjänster.

Det preventiva incitamentet som utgår från detta kan leda till att färre blir utsatta för brott och därmed medföra en minskning av såväl individuella som samhälleliga konsekvenser, inte minst en sänkt kostnad för socialtjänst, hälso- och sjukvård, och rättssystem.

Ordförande

Karin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

Pia Kanold
